

PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY
Poslanecká sněmovna
2008
V. volební období

534

návrh

**poslanců Anny Čurdové, Zdeňka Škromacha, Michala Haška
a dalších**

na vydání

zákona,

o jednorázovém příspěvku dítěti

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky :

§ 1

Stát poskytne nezaopatřenému dítěti jako jednorázovou výpomoc v souvislosti se zvýšením životních nákladů vyvolaných reformou veřejných rozpočtů v roce 2008 jednorázový příspěvek dítěti (dále jen „příspěvek dítěti“).

§ 2

Nárok na příspěvek dítěti má nezaopatřené dítě, které

a) má na nárok na výplatu přídavku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře za listopad 2008,

b) nemá nárok na výplatu přídavku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře za listopad 2008, mělo však tento nárok podle zákona o státní sociální podpoře do 31. 12. 2007 a ke dni účinnosti tohoto zákona splňuje podmínku nezaopatřeného dítěte podle § 11 zákona o státní sociální podpoře,

c) nemá nárok na výplatu přídavku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře za listopad 2008, ani tento nárok nemělo do 31. 12. 2007, jestliže rozhodný příjem v rodině ke dni účinnosti tohoto zákona nepřevyšuje součin částky životního minima a koeficientu 4,00.

§ 3

Výše příspěvku dítěti činí 2 000 Kč. Souhrnná výše příspěvků dětem, které jsou společně posuzované jako rodina podle předpisů o státní sociální podpoře¹, nepřesáhne 6 000 Kč.

§ 4

(1) Příspěvek dítěti podle § 2 písm. a) se vyplatí bez žádosti v termínu výplaty přídavku na dítě v prosinci 2008, popřípadě v nejbližším následujícím termínu výplaty přídavku na dítě za listopad 2008, pokud přídavek na dítě nebude v prosinci 2008 vyplacen.

(2) Příspěvek dítěti podle § 2 písm. b) se vyplatí bez žádosti v termínu výplaty přídavku na dítě v prosinci 2008, popřípadě v nejbližším následujícím termínu výplaty přídavku na dítě za listopad 2008, pokud přídavek na dítě nebude v prosinci 2008 vyplacen, a to po doložení splnění podmínky nezaopatřeného dítěte podle § 11 zákona o státní sociální podpoře.

§ 5

O nároku na příspěvek dítěti podle § 2 písm. a) a b) se nevydává písemné rozhodnutí; o poskytnutí příspěvku dítěti zasílá úřad státní sociální podpory písemné oznámení. Proti postupu uvedenému ve větě první lze uplatnit do 30 dnů ode dne, kdy byl vyplacen přídavek

¹ § 7 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

na dítě za listopad 2008, písemné námitky u orgánu uvedeného v § 6; v řízení o těchto námitkách se postupuje obdobně jako v řízení o námitkách ve věcech dávek státní sociální podpory.

§ 6

Příspěvek dítěti vyplatí úřad státní sociální podpory, který je nebo by byl příslušný k výplatě přídatku na dítě za listopad 2008.

§ 7

Příspěvek dítěti se vyplatí stejným způsobem, jakým se vyplatí nebo jakým by se vyplácel přídatku na dítě za listopad 2008, popřípadě přídatku na dítě vyplacený v nejbliže následujícím termínu.

§ 8

Příspěvek dítěti podle § 2 písm. c) se poskytne na základě žádosti, přitom se postupuje obdobně podle příslušných ustanovení zákona o státní sociální podpoře platných pro přiznání nároku na přídatku na dítě.²

§ 9

Nárok na výplatu příspěvku dítěti zaniká dnem 30. listopadu 2009.

§ 10

Pokud se pro účely jiných právních předpisů zjišťuje výše příjmu, k příspěvku dítěti se nepřihlíží.

§ 11

Příspěvek dítěti nelze postihnout výkonem rozhodnutí.

§ 12

Náklady na výplatu příspěvku dítěti se hradí ze státního rozpočtu.

§ 13

Tento zákon nabývá účinnosti dnem jeho vyhlášení.

DŮVODOVÁ ZPRÁVA

² § 66 a násl. zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů.

I. Obecná část

Dnem 1. ledna 2008 nabyla účinnosti většina ustanovení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů. Tento zákon představuje soubor právních úprav, které se týkají oblasti daní, sociálních systémů, zaměstnanosti, zdravotnictví apod. V důsledku změn přijatých tímto zákonem i cenových úprav vyplývajících z jiných dříve přijatých opatření (např. deregulace nájemného) vzrostly od ledna 2008 do dubna 2008 spotřebitelské ceny mezitím v průměru o 7,2 procenta. V návaznosti na to došlo i k úpravě oficiálních odhadů vývoje inflace, která se v roce 2008 očekává ve výši 6,5 %. Dopady výrazně nepříznivého vývoje inflace, s nímž vláda při projednávání návrhu uvedeného zákona nepočítala, se projevují zvláště tíživým způsobem především u rodin s nezaopatřenými dětmi.

Zákon č. 261/2007 Sb. nově upravil podmínky pro nárok na přídavek na dítě tím, že výrazně omezil okruh oprávněných osob. Dle platného znění zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, má od 1. ledna 2008 nárok na přídavek na dítě nezaopatřené dítě, jestliže rozhodný příjem v rodině nepřevyšuje součin částky životního minima rodiny a koeficientu 2,40, zatímco do 31. 12. 2007 pobíraly přídavek na dítě rodiny s příjmem do 4,0 násobku životního minima. Z výplaty přídavku na dítě jsou tímto opatřením vyloučeny rodiny nejen s nadprůměrnými, ale i průměrnými příjmy.

Zákon o stabilizaci veřejných rozpočtů současně zrušil napojení výše přídavku na dítě na životní minimum, jehož valorizace v minulosti zaručovala automatické zvyšování přídavku na dítě v závislosti na cenovém růstu, a nově stanovil přídavek na dítě v pevných částkách. Výše přídavku na dítě činí v současné době 500 Kč v případě dětí ve věku do 6 let, 610 Kč u dětí ve věku od 6 do 15 let a 700 Kč u dětí ve věku od 15 do 26 let. Zákon o státní sociální podpoře neobsahuje žádné zmocnění k pravidelným valorizacím přídavku na dítě, jako tomu je například v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Nelze proto předpokládat, že v nejbližší době bude výše přídavku na dítě podle zákona o státní sociální podpoře upravena.

Zákonem o stabilizaci veřejných rozpočtů došlo dále ke snížení hranice příjmů v rodině, při níž vzniká nárok na sociální příplatek. Zatímco podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2007 vznikal nárok na sociální příplatek, jestliže výše příjmů v rodině byla nižší než 2,20 násobek životního minima rodiny, podle platné úpravy vzniká nárok na tuto dávku jen tehdy, jestliže výše příjmů v rodině je nižší než 2,00 násobek životního minima rodiny. Touto úpravou se nejen výrazně omezil okruh rodin, které mají na tuto dávku nárok, ale současně se snížila i výše sociálního příplatku.

Stávající výše přídavku na dítě a sociálního příplatku neodpovídá vysoké míře inflace, která v prvních měsících roku 2008 postihla všechny skupiny obyvatelstva. Zejména rodiny s nezaopatřenými dětmi se s tak vysokým růstem životních nákladů jen obtížně vyrovnávají a vysokou inflací jsou postiženy jak rodiny s nízkými příjmy, tak i středně příjmové rodiny s dětmi, které jsou navíc vyloučeny i z poskytování přídavku na dítě.

Vzhledem k tomu, že dopady překotného růstu cen od počátku roku 2008 do rozpočtů rodin s dětmi jsou mimořádně tíživé, navrhuje se k částečnému zmírnění shora uvedených cenových dopadů poskytnout v prosinci 2008 nezaopatřeným dětem jednorázový příspěvek na dítě ve výši 2 000 Kč.

Nárok na jednorázový příspěvek budou mít nezaopatřené děti, jestliže výše příjmů v rodině byla nižší než čtyřnásobek životního minima rodiny. Dětem, kterým v prosinci 2008 současně vznikl nárok na přídavek na dítě, stejně jako dětem, kterým náležel přídavek na dítě do 31. 12. 2007 a ke dni účinnosti tohoto zákona splňují podmínku nezaopatřenosti, bude jednorázový příspěvek vyplacen bez žádosti. Nárok na příspěvek dítěti dále mají děti, které podle platných předpisů nemají nárok na přídavek na dítě a tento nárok neměly ani do 31. 12.

2007, pokud příjem jejich rodiny nepřevyšuje čtyřnásobek životního minima a ke dni účinnosti tohoto zákona se považují za nezaopatřené. Jde například o děti narozené po 31. 12. 2007, které žijí v rodinách s příjmem do čtyřnásobku životního minima. V takovém případě je nutno o výplatu jednorázového příspěvku požádat. Při příjmu nad čtyřnásobek životního minima rodiny jednorázový příspěvek dítěti nenáleží.

Navrhovaný postup není v praxi Parlamentu ČR novinkou. K obdobnému postupu přistoupil Parlament ČR již v roce 2004 v souvislosti s přijetím zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v čl. XXVIII zákona č. 237/2004 Sb.

Předpokládaný hospodářský a finanční dosah navrhované právní úpravy na státní rozpočet a ostatní veřejné rozpočty:

Navržený jednorázový příspěvek dítěti bude představovat jednorázové výdaje státního rozpočtu v r. 2008 ve výši 3,5 mld. Kč. Návrh zákona nemá přímé dopady na rozpočty krajů a obcí. Zvýšené náklady na výplatu příspěvku vzniknou pouze v souvislosti s administrativním zabezpečením případů uvedených v § 2 písm. b) a c), jichž je ve srovnání s případy podle § 2 písm. a) poměrně méně a mohou být zabezpečeny v rámci stávajících organizačních kapacit úřadů státní sociální podpory.

Soulad návrhu zákona s ústavním pořádkem ČR a mezinárodními smlouvami:

Návrh není v rozporu s ústavním pořádkem České republiky ani s mezinárodními smlouvami, kterými je Česká republika vázána. Návrh není v rozporu s právem EU.

Dopad na podnikatelské prostředí České republiky, sociální dopady a dopady ve vztahu k rovnosti mužů a žen

Návrh nemá žádné dopady na podnikatelské prostředí České republiky.

Návrh nemá negativní sociální dopady, naopak jeho cílem je čelit nepříznivým sociálním dopadům. Návrh neznevýhodňuje muže ani ženy.

II. Zvláštní část :

K § 1 :

Z důvodů uvedených v obecné části v návaznosti na růst cen způsobený zejména dopady zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, se navrhuje poskytnout nezaopatřeným dětem, jednorázový příspěvek.

K § 2 :

Navrhuje se poskytnout jednorázový příspěvek každému nezaopatřenému dítěti, kterému v měsíci listopadu 2008 vznikl nárok na přídavek na dítě podle zákona o státní sociální podpoře. Dále se navrhuje poskytnout jednorázový příspěvek také těm dětem, které měly nárok přídavek na dítě podle zákona o státní sociální podpoře před nabytím účinnosti zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, tj. před 31. 12. 2007. Přitom se považuje za spravedlivé poskytnout jednorázový příspěvek pouze těm dětem, které ke dni účinnosti zákona splňují i nadále podmínku nezaopatřeného dítěte podle § 11 zákona o státní sociální podpoře. Rovněž se navrhuje poskytnout jednorázový příspěvek i těm dětem, které by jinak měly nárok na přídavek na dítě, kdyby nedošlo zákonem č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů k ponížení koeficientu stanoveného v § 17 zákona o státní sociální podpoře, určeného pro stanovení nároku na přídavek na dítě.

K § 3 :

Výše příspěvku je jednotná pro všechny nezaopatřené děti bez rozdílu věku a činí 2 000 Kč. Příspěvek však může být vyplacen nejvýše třem nezaopatřeným dětem v jedné

rodině, proto je omezena celková výše příspěvku pro jednu rodinu (podle § 7 zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, se za rodinu pro účely tohoto zákona považuje, není-li dále stanoveno jinak, oprávněná osoba a společně s ní posuzované osoby, a není-li těchto osob, považuje se za rodinu sama oprávněná osoba. Žádná z osob nemůže být posuzována jako oprávněná osoba nebo jako společně posuzovaná osoba současně ve více rodinách) na 6 000 Kč.

K § 4 :

Vzhledem k tomu, že se v daném případě nejedná o valorizaci přídatku na dítě provedenou na základě zákona o státní sociální podpoře, je třeba zákonem stanovit, že příspěvek dítěti podle § 2 písmeno a) a b) se vyplácí bez žádosti v termínu splátky přídatku na dítě za měsíc listopad 2008, tedy v prosinci 2008, popřípadě v nejbližší následujícím termínu výplaty přídatku na dítě, pokud přídatek na dítě nebude v prosinci 2008 vyplacen. V případě dětí, které měly do 31. 12. 2007 nárok na přídatek na dítě, je však třeba doložit splnění podmínky nezaopatřenosti dítěte. K doložení této skutečnosti pak dojde stejným způsobem, jakým se tato podmínky jinak dokládá pro rozhodnutí o nároku na přídatek na dítě, tj. u pouze u nezaopatřených dětí po skončení povinné školní docházky potvrzením o studiu, potvrzením o zdravotním stavu, potvrzením o neschopnosti připravovat se na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz, nebo potvrzením o vedení v evidenci úřadu práce pro uchazeče o zaměstnání po skončení povinné školní docházky do 18. roku věku.

K § 5 :

Jednorázový příspěvek dítěti, které má nárok na přídatek na dítě, nebo na tento přídatek mělo nárok do 31. 12. 2007 a splňuje ke dni účinnosti podmínku nezaopatřeného dítěte podle § 11 zákona o státní sociální podpoře, se poskytuje bez žádosti a tudíž se o něm zásadně nevydává rozhodnutí. O poskytnutí příspěvku dítěti zasílá úřad státní sociální podpory písemné oznámení. Příspěvek dítěti vyplácí úřad státní sociální podpory, který je nebo byl příslušný k výplatě přídatku na dítě.

K § 6:

Příspěvek dítěti vyplatí ten úřad státní sociální podpory, který je nebo byl příslušný k výplatě přídatku na dítě.

K § 7:

Dítěti, kterému se vyplácí nebo se vyplácely přídatky na dítě bezhotovostně, bude jednorázový příspěvek vyplacen též bezhotovostně. Ostatním dětem bude příspěvek vyplacen v hotovosti.

K § 8:

Jednorázový příspěvek nezaopatřeným dětem, kterým by vznikl nárok na přídatek na dítě v případě, že by nedošlo k ponížení koeficientu určeného pro stanovení tohoto nároku ze 4,00 na 2,40 násobku životního minima, je dávkou testovanou. Z hlediska legislativní ekonomie se nenavrhují zvláštní procesní ustanovení, neboť ustanovení zákona o státní sociální podpoře platná pro přídatek na dítě jsou dostačující. Je tedy třeba postupovat obdobným způsobem, jako v případě přídatku na dítě, tj. na základě žádosti. Z hlediska ekonomického se rovněž nenavrhuje, že žádost je třeba podat na předepsaném formuláři s tím, že náležitosti žádosti stanoví § 68 zákona o státní sociální podpoře. Je věcí metodického řízení

MPSV, zda využijí úřady státní sociální podpory formulářů žádostí o přiznání přídatku na dítě s poznámkou, že jde o jednorázový příspěvek dítěti podle tohoto zákona.

K § 9:

Navrhuje se stanovit zákonem nejzazší termín pro výplatu jednorázového příspěvku dítěti.

K § 10:

Navrhuje se stanovit s ohledem na kompenzační charakter příspěvku, že pro účely jiných právních předpisů se k příspěvku dítěti nepřihlíží.

K § 11:

Vzhledem ke kompenzačnímu charakteru příspěvku nebude možné dítěti tento příjem postihnout výkonem rozhodnutí.

K § 12:

Náklady na výplatu příspěvku dítěti se hradí ze státního rozpočtu.

K § 13:

Navrhuje se stanovit účinnost zákona dnem vyhlášení, aby úřady státní sociální podpory mohly včas zajistit výplatu jednorázového příspěvku.

V Praze, dne 10. června 2008

Anna Čurdová, v. r.

Zdeněk Škromach, v. r.

Michal Hašek, v. r.

Lenka Mazuchová, v. r.

Bohuslav Sobotka, v. r.

Jaroslav Krákora, v. r.

Hana Orgoníková, v. r.

Josef Smýkal, v. r.

Petr Rafaj, v. r.

Cyril Zapletal, v. r.

Lubomír Zaorálek, v. r.

Jiří Paroubek, v. r.

Hana Šedivá, v. r.

Pavel Vanoušek, v. r.

Jiří Petruš, v. r.

Ivan Ohlídal, v. r.

Zdeněk Kotouš, v. r.

Vladimíra Lesenská, v. r.

Zdeněk Jičínský, v. r.

Stanislav Křeček, v. r.

Jeroným Tejc, v. r.

Miloslav Kala, v. r.

Karel Černý, v. r.

Vítězslav Jandák, v. r.

Miloslav Soušek, v. r.

Karel Kratochvíle, v. r.

Jan Babor, v. r.

Miroslav Svoboda, v. r.

Vlastimil Aubrecht, v. r.

Karel Šplíchal, v. r.

Rudolf Kufa, v. r.

Ladislav Šiněl, v. r.

Pavol Kubuš, v. r.

Jaromír Chalupa, v. r.

Richard Dolejš, v. r.

Ladislava Zelenková, v. r.

Pavel Ploc, v. r.

Petr Červenka, v. r.

Josef Čerňanský, v. r.

Marcela Mertinová, v. r.

Vlasta Bohdalová, v. r.

Jan Látka, v. r.

Václav Šlajs, v. r.

Václav Votava, v. r.

Václav Grüner, v. r.

Martin Tesařík, v. r.

Jindřich Valouch, v. r.

Karel Korytář, v. r.

Jiří Krátký, v. r.

František Novosad, v. r.

Kosta Dimitrov, v. r.

Jan Hamáček, v. r.

Gabriela Kalábková, v. r.